

Liturgie Leer-van-de-kerk-dienst Emmen, 29 mei 2016 Thema: zijn God en Allah dezelfde?

Votum

Vredegroet

Genade zij u en vrede van God onze Vader en van de Heer Jezus Christus.

Zingen: **LvdK 488:1-5**

Intro

Gebed om verlichting met Gods Geest

Bijbellezing: **Handelingen 17:16-34** (gelezen door..)

Zingen: **Psalm 2:1,4**

Preek

Amenlied: **Psalm 16:1-3**

Dankgebed

Geloofsbelijdenis: **Gezang 123:1,3,5** (voorlezen vers 2,4)

Inzameling van de gaven (diakenen geholpen door..)

Slotzang: **LvdK 477:1,2**

Zegen

Moge de Heer u zegenen en beschermen, moge de Heer het licht van zijn gelaat over u doen schijnen en u genadig zijn, moge de Heer u zijn gelaat toewenden en u vrede geven.

Intro

Als je vroeger een moslim wilde spreken, dan moest je naar het buitenland.

Maar sinds eerst [dia1] de *gastarbeiders* (wat een mooi woord eigenlijk) uit Turkije en Marokko werden gehaald (!) om in Nederland het werk te doen waarvoor wijzelf te beroerd waren geworden (omdat het vies, saai en laag betaald was), en later de vluchtelingen en asielzoekers uit Joegoslavië en Afghanistan en Iran enz een hoopvoller toekomst zochten in ons welvarende landje, kun je ze overal aantreffen. [dia2] Je kunt zelfs moslims als burens hebben (heeft iemand die?). In grote steden zijn, wat we nu noemen *allochtonen*, bijeen gedreven in de goedkoopste woningen en verpauperde wijken.

En zo is het best een probleem geworden. Mensen die slecht zijn ingeburgerd, niet of nauwelijks Nederlands spreken, werkloos zijn geraakt, weinig uitzicht hebben.

Met jongeren op zoek naar identiteit, maar die na 9-11 en diverse bomaanslagen door de maatschappij met argwaan worden bekeken.

De boel polariseert, door bepaalde partijen lustig aangewakkerd.

Logisch dat je elkaar dan opzoekt, bevestiging zoekt bij elkaar, rebels wordt. [dia3]

Dat moskeeën verrijzen – mensen die eerder nooit gingen, gaan opeens wel – word je tenminste nog ergens voor vol aangezien!

De boel radicaliseert, wordt op de spits gedreven.

De islam, moslims, vormen opeens een probleem, een bedreiging voor onze christelijke waarden en normen.

Angst neemt beslag van veel mensen – zullen ze niet de overhand krijgen, die donkere mannen met hun baarden, en de *sjaria* in willen voeren, de strenge wetten van de islam, met boerka's enzo? [dia4]

Iemand die een aantal jaren in een moslimland heeft gewoond¹, schrijft: „...mocht u last hebben van moslimangst, dan kan ik u als ervaringsdeskundige vertellen dat moslims geen slechtere mensen zijn dan uw blanke burens. Sterker, het is mijn ervaring dat je met moslims beter over geloof kunt praten dan met een seculiere westerling. En voorzover ik moslims ken, zijn ze hartelijker, toegankelijker, gastvrijer dan de meeste westerlingen. Mijn angst voor moslims is weg en ik hoop dat u – voor zover u er last van heeft – er ook van afkomt. De meeste moslims vallen mee.”

Tegelijk deed hij een andere ontdekking: „...ik kan niet anders zeggen dan dat [dia5] de islam meer grimmige, duistere kanten heeft dan ik aanvankelijk dacht.”

Het is wel goed om dat uit elkaar te houden: je buurman die moslim is kan een heel aardige vent zijn met wie je prima kunt praten, ook over het geloof. Maar de inhoud van zijn geloof, de islam, daar kun je het hardgrondig mee oneens zijn.

Steeds vaker hoor je dat Joden, christenen en moslims [dia6] allemaal in dezelfde God geloven, maar Hem alleen een beetje anders noemen.

In een *interreligieuze dialoog* kun je dan ook best samen bidden, vindt men.

En als je zelf met die moslimbuurman over het geloof praat – ga je er dan inderdaad vanuit dat je praat over dezelfde God?

Daarover gaan we vanmiddag verder nadenken.

Gebed

1 Gert-Jan Segers, in: *Achmed en ik. Hoe werkt de dialoog tussen christenen en moslims?* Uitgave van Sensor 2006

Lezen: Handelingen 17:16-34

Zingen: Psalm 2:1,4

Preek

Volk van God, geliefde gemeente van Jezus Christus,
br/zr jonger of ouder, welkome gast, luisteraar/kijker thuis,

Er is deze week [dia8] een boek verschenen² waarin de oerversie van het bijbelse Genesis gepresenteerd wordt, zoals de schrijvers beweren.

Het verhaal staat op kleitabletten, in 1929 al gevonden in Ugarit (in Syrië) maar enkele jaren terug pas ontcijferd. Het zou 800 jaar ouder zijn dan van de Bijbel.

Dit is het verhaal:

Oppergod El krijgt ruzie met de god Horon. Als gevolg van deze twist nestelt Horon zich als giftige slang in de Boom des Levens. Die verandert hierdoor in een Boom des Doods. De godenverzameling geeft de god Adammu, om hieraan een einde te maken. De opdracht mislukt al snel. Horon bijt Adammu zodra hij de boom nadert. Adammu krimpt en verandert in een sterfelijk mens. De Boom des Levens zelf wordt met wortel en al uit de grond getrokken, waardoor de vruchten, die voor onsterfelijkheid zorgden, niet langer voor handen zijn. Een van de goden schenkt Adammu dan een levensgezellin, een goedaardige vrouw, zodat ze samen kinderen kunnen krijgen. Zo blijft de aarde verzekerd van de voortgang van menselijk leven.³

Je herkent er vast wel elementen uit ons Bijbelverhaal in.

Alleen, is dit verhaal echt ouder dan dat wat in Genesis staat?

En is het daardoor meer betrouwbaar?

Dat vind ik nog maar de vraag. Bovendien is het op wezenlijke punten anders.

Ik zou eerder zeggen dat de schrijvers van die kleitabletten eeuwen geleden wel een [dia9] klok hadden horen luiden, maar niet precies wisten waar de klepel hing.

Het is toch geen wonder dat in heel verschillende culturen, op totaal verschillende plaatsen in de wereld, verhalen de ronde doen die lijken op dat van Adam en Eva, zoals die er ook zijn over de schepping en de zondvloed bijvoorbeeld.

Geen wonder, want het is echt gebeurd – ooit. En de verhalen erover zijn van generatie op generatie doorverteld.

Maar hoe gaat dat – dan vergeet je wel 's wat, of iets wordt wat aangedikt – hoe was het ook alweer precies?

Je hebt de klok wel horen luiden, maar weet niet precies waar de klepel hangt...

[dia10] Zo is het ook geen wonder dat mensen alle eeuwen door, in heel verschillende culturen, op totaal verschillende plaatsen in de wereld, iets van een godsbesef hebben – geen wonder, nee, want God bestaat echt!

Maar hoe het precies zit met die godheid...? De één vertelt er dit over, een ander dat. Voor de één is godheid zus, voor een ander zo.

Ook dan hebben ze wel een klok horen luiden, maar weten niet precies waar de klepel hangt...

[dia11] Naar mijn idee is het met de vraag over of God en Allah dezelfde zijn, net zo.

In principe heb je het over dezelfde godheid, alleen *wie die God dan is*, dat verschilt nogal.

En dan komt de vraag boven of je het nog wel echt over dezelfde God hebt...

Taalkundig gezien betekent *God* hetzelfde als *Allah*. [dia12]

² Marjo Korpel en Johannes de Moor, *Adam, Eva en de Duivel. Kanaanitische mythen en de Bijbel*,

³ Geciteerd uit het artikel van Gerrit-Jan Kleinjan, *Adam en Eva in spijkerschrift*, in Trouw 23 mei 2016

Het stamt van hetzelfde woord af: *el*.

Arabische christenen in het Midden-Oosten spreken God aan met de naam *Allah*; het zou niet in hun hoofd opkomen om een ander woord te gebruiken.

Voor hen is het dus eenvoudig: ja, God en Allah zijn dezelfde.

Zo ontdek je dat cultuur, de omgeving waarin je bent, veel uitmaakt over hoe je tegen dingen/woorden/gebruiken aankijkt.

Daarom is een gesprek met christenen, Joden en moslims pas echt interessant (en soms pijnlijk)

[dia13] als je niet de vraag stelt: *hoe noem je God?*, maar vraagt: *wie is God voor jou?*

Dan merk je dat een naam/begrip dat hetzelfde betekent, niet dezelfde inhoud en betekenis hoeft te hebben.

Voor christenen is wezenlijk de persoon naar wie ze genoemd zijn: [dia14] Christus Jezus, de Messias, de Zoon van God.

Maar laten we eerlijk zijn: ook christenen maken er al een potje van.

Er zijn er die, zoals wij uitspreken in onze geloofsbelijdenis, geloven dat Jezus waarlijk de Zoon van God is, geboren uit de Maagd Maria en toch van eeuwigheid af God, dat Hij één is met de Vader, dat Hij plaatsvervangend voor ons gestorven is aan het kruis en opgestaan uit de dood.

Maar er zijn genoeg christenen die daar heel anders over denken: Jezus was een goed mens, een inspirerend voorbeeld, maar geen God, niet plaatsvervangend gestorven, en al helemaal niet weer uit de dood herrezen...

[dia15] Weet je dat ook moslims in Jezus geloven? (Zij noemen Hem *Isa*.)

De islam erkent Jezus als bijzondere openbaring van God, en kent Jezus een speciale, hoge plaats toe in hun godsdienst.

Moslims erkennen Jezus als menselijk profeet, met een bijzondere roeping van God die zij hoog kunnen waarderen; ze erkennen zelfs zijn maagdelijke geboorte.

(Daarin gaan moslims dus vaak verder dan vrijzinnige christenen...)

Zodoende is iemand als [dia16] Van de Beek geneigd (net als in de begintijd van de islam ook wel gebeurde) de islam als *een variant van het christendom* te zien⁴.

Alleen dan wel als een [dia17] *ketterse* variant, omdat het de godheid van Jezus ontkent, en daardoor een verkeerde godsleer heeft.

Voor hem is de vraag of moslims en christenen dezelfde God dienen daarmee vergelijkbaar met de vraag of vrijzinnige en orthodoxe christenen dezelfde God dienen.

[dia18] Je kunt dus zeggen dat zowel moslims als christenen het met *Isa/Jezus* inderdaad over dezelfde persoon hebben: de Jood Jezus van Nazareth, waaraan vrijwel niemand twijfelt dat Hij ooit echt geleefd heeft.

Maar net als wanneer het bij Allah/God gaat over: [dia19] *Wie is Hij?*, lopen de meningen uiteen. Ja, en praat je dan nog wel echt over Dezelfde?

De islam beweert dat haar boek, de Koran, beter weergeeft wie God is en wie Jezus is dan het boek van de christenen, de Bijbel.

Toch kun je vanuit de geschiedenis aantonen dat de hoogste profeet voor de [dia20] moslims, Mohammed (geboren in 570 na Christus(!)), onder invloed van Joden en christenen in aanraking is gekomen met verhalen uit de Bijbel, en daardoor geraakt werd.

Zeker het [dia21] *mono-theïsme* (dat wil zeggen: geloven dat er één God is, en niet een veelheid aan goden) sprak hem erg aan.

Als je de Koran leest zul je daarom duidelijk elementen herkennen uit de Bijbel; niet alleen

4 A. van de Beek, *Lichaam en Geest van Christus. De theologie van de kerk en de Heilige Geest*, Zoetermeer 2012, blz 50

Isa/Jezus wordt er in genoemd, maar bijvoorbeeld ook Ibrahim/Abraham en Moesa/Mozes.

Ook herken je de eerbied waarmee over Allah/God als de Allerhoogste gesproken wordt.

Je zou kunnen zeggen: Mohammed heeft zeker de klok horen luiden, maar waar precies de klepel hangt ontdekte hij (helaas) niet.

Later, door conflict met Joden en christenen, zijn islam en jodendom/christendom verder uit elkaar gegroeid, en is de islam uiteindelijk zelfs een *anti-christelijke* religie geworden.

[dia22] Er is inhoudelijk dus een groot verschil tussen wat moslims geloven en wat christenen geloven.

Moslims geloven dat er één Schepper is van hemel en aarde, maar niet dat diezelfde God zondige mensen zo liefheeft, dat Hij uiteindelijk Zelf in de Persoon van Jezus Christus naar de aarde komt om hun zonde en schuld weg te dragen.

De islam kijkt anders aan tegen wat zonde is: voor hen is de mens vanuit zichzelf, van nature, niet geheel verdorven. Zondebesef zit daarom bij de islam niet diep; zonden zijn fouten die je maakt en die hersteld moeten worden, en dat kun je als mens zelf doen. (Vandaar al die dingen die ze moeten doen: zoveel maal per dag bidden, op bedevaart, vasten tijdens de ramadan.)

Moslims geloven ook niet in een heilige Geest die in je kan komen en die maakt dat je God aanspreekt met *Abba* – Vader.

Sowieso is de drie-eenheid van God, dat God bestaat in Vader, Zoon en Heilige Geest, een struikelblok, omdat het moslims doet denken aan veelgodendom.

De profeet Mohammed lijkt de plaats van Jezus te hebben ingenomen bij de islam, maar dan zonder dat hij god is; verder zijn Allah en Mohammed onafscheidelijk aan elkaar verbonden.

Allah krijgt in de Koran veel namen; daarbij vallen de heiligheid en scheppende almacht op. Wat ontbreekt in het godsbeeld van de Koran is de innerlijke barmhartigheid van God. Moslims zullen God ook nooit aanspreken als 'Vader'.

Allah lijkt in de Koran een grillige rechter te zijn; zo gaan moslims in de praktijk ook met hem om, als ze *in'sh Allah* zeggen, dat zo iets betekent als 'dat is aan Allah'; het heeft iets afwachtends, berustends, gelatens in zich. En dat wordt versterkt doordat moslims niet zeker zijn van hun heil. Allah kan vergeving schenken, maar het ook weigeren⁵.

[dia23] Wat ben je dan als christen gezegend, te mogen geloven *dat God op velerlei wijzen en langs velerlei wegen in het verleden tot de voorouders heeft gesproken door de profeten, maar nu de tijd ten einde loopt, tot ons heeft gesproken door zijn Zoon, die Hij heeft aangewezen als enig erfgenaam en door Wie Hij de wereld heeft geschapen* (Hebreeën 1:1,2).

En dat je rechtvaardig bent door te geloven in zijn Naam, door genade behouden, vanwege de barmhartigheid van God.

Daarom is het zo belangrijk vast te houden aan dat er geen evangelie+ is, geen Jezus+ nog wat. Dat heerlijke evangelie mogen we doorvertellen en door ons gedrag uitstralen aan moslims die onze burens zijn geworden of met wie we op andere wijze in contact zijn geraakt. [dia24] Wie is God voor jou? Mag ik je vertellen wie God voor mij is?

Kun je dat gesprek voeren?

Kun je zelf op een positieve manier verwoorden wie God voor jou is?

Hem concreet maken, Hem gestalte geven, Hij – waar zoveel mensen naar op zoek zijn, tastend, onzeker, verlangend – naar de voor hen nog onbekende God.

Ze hebben wel ergens een klokje horen luiden, maar... laten wij hen helpen om de klepel te vinden!

Door de Geest getuigen van Hem die de Weg, de Waarheid en het Leven is, en dat niemand bij God komt dan door onze Heer Jezus Christus. Amen [dia25]

⁵ L.W. De Graaff, *Islam. Bedreiging en uitdaging*, Barneveld 1998, blz 26